

POSTANOWIENIE

15 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski

na posiedzeniu niejawnym 15 stycznia 2025 r. w Warszawie
z wniosku Redaktora naczelnego [...]
o zbadanie spełnienia przez SSN Agnieszkę Górę-Błaszczkowską wymogów
niezawisłości i bezstronności w sprawie II CSKP 2403/22
z powództwa S.
przeciwko Redaktorowi naczelnemu [...]
o opublikowanie sprostowania prasowego

postanawia

- I. odrzucić wniosek;**
- II. o odrzuceniu wniosku zawiadomić Okręgową Radę Adwokacką w K..**

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek pozwanego, zastępowanego przez adwokata D.M. o przeprowadzenie testu niezawisłości i bezstronności (k. 5).

Wniosek zawierał żądanie zbadanie spełnienia stwierdzenia, iż sędzia Sądu Najwyższego Agnieszka Góra-Błaszczkowska, nie spełnia wymogów, o których mowa w art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o Sądzie Najwyższym (dalej: „u.SN”), to jest wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących ich powołaniu i ich postępowaniu po powołaniu.

Wniosek w istocie nie zawierał jednak – jak wymaga tego ustawa – przytoczenia okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie (zob. art. 29 § 9 u.SN), jedynie koncertował się na powołaniu SSN Agnieszki Góry-Błaszczkowskiej na urząd w rzekomo wadliwej procedurze, a akceptowanie powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego w tej procedurze, miało w ocenie pozwanego podważać zdolność sędziego objętego wnioskiem do wydania bezstronnego i sprawiedliwego orzeczenia w niniejszej sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ze względu na swoje wady konstrukcyjne, wniosek nie mógł być przedmiotem rozpoznania.

I.

Ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259; dalej: „ustawa nowelizująca”), z dniem 15 lipca 2022 r. dodano do u.SN przepisy art. 29 § 4-25, regulujące instytucję tzw. testu niezawisłości i bezstronności. Podobny instrument został wprowadzony w tym samym czasie również m.in. w art. 42a § 3-14 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. p.u.s.p. Ustawodawca po raz kolejny w ostatnich latach rozbudował tym samym katalog środków prawnych umożliwiających badanie spełnienia przez sędziego rozpoznającego daną sprawę standardów niezawisłości i bezstronności. W uzasadnieniu ustawy nowelizującej stwierdzono, że „celem tej instytucji jest zapewnienie uczestnikom postępowania sądowego (...) gwarancji procesowych, że nie występują jakiegokolwiek wątpliwości odnośnie bezstronności i niezawisłości sędziego orzekającego w sprawie”.

Celem przewidzianej w art. 29 § 5 i n. u.SN instytucji badania niezawisłości i bezstronności sędziego nie jest umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów, ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 listopada 2022 r., V KB 10/22).

Dlatego – co istotne w sprawie niniejszej – zgodnie z art. 29 § 4 u.SN okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności. W art. 29 § 6 u.SN określono przy tym katalog spraw, w których wniosek o zbadanie niezawisłości i bezstronności można złożyć. Zgodnie z tym przepisem wnioski o stwierdzenie przesłanek, o których mowa w art. 29 § 5 u.SN, można złożyć wobec sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wyznaczonego do składu rozpoznającego: 1) środek zaskarżenia; 2) sprawę dyscyplinarną; 3) sprawę o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury; 4) sprawę z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dotyczącą sędziego Sądu Najwyższego oraz 5) sprawę z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku. Podobne uregulowanie zawiera art. 42a § 3 p.u.s.p.

II.

Wniosek niniejszy pochodzi od strony postępowania przed Sądem Najwyższym, a zatem od osoby uprawnionej (zob. art. 29 § 7 u.SN). Zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 29 § 8 zd. czwarte u.SN został on też sporządzony, podpisany i wniesiony przez fachowego pełnomocnika. Wniosek nie spełnia natomiast wymogów, o których mowa w art. 29 § 5 u.SN. Przepis ten stanowi, że dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Sama ustawowa konstrukcja testu wymaga indywidualizacji wniosku odnosząc go do konkretnego sędziego. Wskazuje na to chociażby konieczność podniesienia okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po

powołaniu. We wniosku nie podjęto jednak próby wskazania postępowania sędziego po powołaniu, które – w okolicznościach danej sprawy – mogłoby być przedmiotem oceny co do możliwości naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik tej sprawy. Nie wskazano też wymaganych prawem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz mających związek z charakterem danej sprawy, a które muszą być wzięte pod uwagę przy takiej ocenie. Tymczasem przedmiotem badania może być jedynie dochowanie wymogów niezawisłości i bezstronności w kontekście konkretnej sprawy w tym sensie, iż ewentualne deficyty niezawisłości i bezstronności mogłyby oddziaływać na wynik tej konkretnej sprawy.

Konsekwentnie, wniosek nie zawiera również wskazania okoliczności uzasadniających żądanie ani dowodów na ich poparcie – w zakresie dotyczącym sposobu postępowania sędziego po powołaniu, jak i charakteru sprawy oraz wpływu na jej wynik (zob. art. 29 § 9 pkt 2 u.SN).

Wobec tych braków, wniosek o przeprowadzenie testu niezawisłości i bezstronności nie mógł zostać rozpoznany, ponieważ w swojej istocie, mimo wskazania imienia i nazwiska danego sędziego, bazował wyłącznie na abstrakcyjnym kwestionowaniu powołania sędziego, w żaden sposób nie indywidualizując wniosku odnośnie do konkretnego sędziego. Jest to okoliczność, która w świetle art. 29 § 4 u.SN wyklucza możliwość merytorycznego rozpoznania wniosku. Takiej konkretyzacji nie stanowi bowiem samo powołanie konkretnej uchwały KRS, stanowiącej wniosek do Prezydenta RP, o którym mowa w art. 179 Konstytucji RP, o powołanie sędziego, którego wyłączenia strona się domaga. Konieczne – choć nie wystarczające – jest wskazanie okoliczności faktycznych towarzyszących sformułowaniu tego wniosku (podjęciu uchwały) i dotyczących konkretnej osoby, które wraz z innymi okolicznościami, które dotyczyłyby postępowania takiego sędziego po powołaniu, w kontekście okoliczności tej konkretnej sprawy, uzasadniałyby wątpliwości co do niezawisłości tego sędziego oraz niezależności sądu, w którego składzie orzekającym uczestniczy, w tej konkretnej sprawie.

Jeżeli wniosek jest niedopuszczalny, z mocy ustawy podlega on odrzuceniu w składzie ukształtowanym na podstawie art. 397 § 1 k.p.c. w zw. z art. 29 § 24 u.SN.

Artykuł 29 § 10 u.SN przewiduje odrzucenie wniosku, o którym mowa w art. 29 § 5 tejże ustawy. Natomiast zgodnie art. 29 § 24 u.SN w sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania toczącego się na skutek wniosku oraz postępowania odwoławczego stosuje się odpowiednio przepisy o zażaleniu obowiązujące w postępowaniu, którego wniosek dotyczy. W niniejszej sprawie ustawodawca przewidział więc odpowiednie stosowanie przepisów o zażaleniu unormowanych w k.p.c. Odrzucenie wniosku, o którym mowa w art. 29 § 10 u.SN nie ma charakteru merytorycznego rozpoznania. Wyłączone jest więc stosowanie przepisu art. 29 § 15 u.SN. Przepis ten dotyczy bowiem sytuacji podjęcia czynności rozpoznawczych mających z założenia doprowadzić do rozstrzygnięcia merytorycznego, a nie, jak w tym przypadku, odrzucenia wniosku w wyniku przeprowadzenia kontroli warunków formalnych złożonego pisma procesowego.

Z art. 397 § 1 k.p.c. w zw. z art. 29 § 24 u.SN wynika, że odrzucenie wniosku odbywa się na posiedzeniu niejawnym w składzie jednoosobowym. Natomiast uprawnionym do wyznaczenia posiedzenia celem rozważenia odrzucenia wniosku z uwagi na to, że nie spełnia on warunków formalnych jest sędzia sprawozdawca, co wynika z § 84 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Regulamin Sądu Najwyższego z 14 lipca 2022 r.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 29 § 5, § 9, § 10 i § 24 u.SN w zw. z art. 397 § 1 k.p.c. oraz § 84 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Regulamin Sądu Najwyższego z 14 lipca 2022 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 806) orzekł jak w pkt I sentencji, a w oparciu o art. 29 § 11 u.SN, który stanowi, że o odrzuceniu wniosku niespełniającego wymagań, o których mowa w § 9, zawiadamia się właściwy organ samorządu zawodowego, do którego należy pełnomocnik, jak w pkt II sentencji.

[K.O.]